

ignorantia: atque ita supponere videntur ignorantiam iuris non excusare. Et in cognitione spirituali, videtur eiusdem sententia. Anchar. capit. si vir, numer. 4. de cognat. spirit. nam illum textum decidendum ignorantiam excusare, explicat de facti ignorantia. Atque in eadem sententia videntur esse. Hostien. ibi. num. 1. super verb. ex ignorantia, & ibi Ioan. Andr. num. 4. Abbas numer. 5. Alexand. de Neuo, numer. 7. Prepositus, numer. 4. Henricus, numer. 1. sine. Sorus. 4. dist. 42. quæst. 1. artic. 1. conclus. 3. & d. 4. quæst. vnica, art. 5. fin. Gui. Helms. Vorrillong. 4. d. 42. quæst. vnica, art. 2. versic. est notandum. Viguierus lib. insit. capit. 16. §. 7. versic. 9. Nam omnes hi explicantes ignorantiam excusantem in cognitione spirituali, explicantem in facti ignorantia.

47 His tamen non obstantibus, sit prima conclusio. Ignorantia facti, qualiscunque sit, & quantumcunque crassa, modo non sit adeo crassa, vt sit ingens temeritas ignorare, vel non sit affectata, excusat coniugem qui affinitatem, aut cognationem spirituales cum suo coniuge contraxit, hinc debiti petitione priuetur. Hæc est contra Doctores, numero. 44. relatos, & probatur. Quia priuatio hæc petendi debitum, est pœna culpa (vt probauit disp. 30. num. 1.) vbi autem ius imponit pœnam scienter aliquid facienti, excusat ab ea, ignorantia quæcumque non affectata, & quæ non est adeo crassa, vt sit ingens temeritas (vt probauit hac disput. nu. 36. 39. & 40.) cum ergo ius indicat pœnam hanc coniugi scienter contrahenti eam affinitatem, aut cognationem, excusabit talis ignorantia. Quod autem scienter facienti imponat: constat in affinitate, ex c. 1. de eo qui cognouit. confang. cuius verba retuli, nu. 43. ibi, *Si quis cum filia sua scienter fornicatus fuerit.* In cognatione etiam probatur, ex cap. si vir, de cognat. spirit. ibi, *Sine ex ignorantia, sine ex malitia.* Vbi ignorantia excusans contraponitur malitia, quod denoteretur malitiam, seu scientiam desiderari ad pœnam priuationis debiti ibi statutam, incurrendam. Et confirmatur, quia non est credendum Pontifici magis punire velle culpam contractam cognationis, vbi legem minor est culpa, & solius positiuo, aduersa, parumque matrimonium ipsum offendens: quam culpam multo grauiorem, aduersus ius diuinum, & naturale, & grauius matrimonium offendentem, quæ in

contracta affinitate admittitur. Si ergo ad incurrendam eam pœnam in affinitate, desideratur scienter admitti delictum, à fortiori in cognatione: ed vel maximè quod in illa, certa est pœna: in hac autem est valde dubia, vt constat ex dictis disp. 26. Pro hac conclusione est apertè Enriquez lib. 11. de matr. c. 15. n. 1. vbi loquens de affinitate, dicit eam pœnam imponi incestui formaliter, & voluntario. Non enim talis appareret, vbi procedit ex ignorantia etiam culpabili, sed erit incestus virtute, ac interpretatiue volutus. Nec obstant argumenta numero. 44. opposita, quia ad cap. si vir, facilis est solutio. Non enim ibi agitur de ignorantia à culpa excusante, quæ sola est iniunctibilis: sed de ea, quæ à pœna iure statuta eximit; qualis non sola est iniunctibilis, & inculpabilis, vt constat ex dictis, numero. 31. & sequentibus. Ad confirmationem dicte, bene colligi argumentum à contrario sensu, vt coniux qui fuit in culpa, eo iure priuetur. Qualis autem debeat esse ea culpa, is textus non exprimit, sed supponit ex alio textu colligendam, videlicet, ex cap. 1. eodem, tit. vbi petitur culpa ex certa scientia procedens. Quod si velle corrigi hunc textum per illud argumentum à contrario sensu ex alijs textibus deductum: falleris vtiq;. Quia argumentum à contrario sensu nil valet, vbi iuris alicuius correctio inducitur, vt probauit lib. 6. disp. 21. n. 9.

48 Idem dicendum est, quando non penitus ignoratur factum, sed quatenus ex eo oritur hæc pœna, verbi gratia, coniux accessit ad consanguineam sui coniugis in secundo gradu, ignarus talis consanguinitatis, exilimansque esse in tertio gradu, v. g. prima secunda, vel baptizauit filium alterius coniugis, credens non esse filium, sed consobrinum, aut alio consanguinitatis gradu coniunctum: tunc non arcebitur à debiti petitione, perinde ac si consanguinitatem ignorasset: nisi esset ingens temeritas ignorare, aut esset ignorantia affectata: iuxta dicta, nu. precedenti. Quia perinde est ignorare consanguinitatem, ac ignorare eius gradum cui hæc pœna statuitur. In utroque enim euentu verè ignoratur factum tali pœna puniunt. Nec refert si coniux ex conscientia erronea putaret sibi interdicti debiti petitionem, accedendo ad consanguineam coniugis in eo tertio gradu, baptizando, vt coniugis consobrinum. Nã adhuc perseverat ignorantia facti, cui illa respõdet pœna, & nõ

conscientiæ erroneæ. Sicut excommunicationem minimè incurreret percussor clerici, exilimans inuincibiliter eum laicum esse: quantumvis erroneè crederet laici percussorem excommunicationis vinculo innodari.

49 Secunda conclusio. Ignorantia iuris statutis hanc pœnam priuationis debiti, eximit ab ea coniugem, qui facti minimè ignarus, nempe, consanguinitatis, contractæ affinitatem, aut cognationem. Itaque si ignorauit baptismum illum, aut copulam esse specialiter iure positiuo prohibitam, immunis erit à pœna. Hæc est aduersus Doctores allegatos numero. 46. Et probatur in cognatione spirituali. Quia vbi lex, aut Canon punit delictum nullo alio iure prohibitum, ignarus legis, aut canonis, sicut excusatur à culpa transgressio nis, ita & à pœna (vt ex omnium mente diximus nu. 6.) à baptizare, aut tenere proprium viri usque; coniugis, aut alterutrius filium, vnde cognitio spiritualis oritur, solo iure humano interdictum est. Atque ita in cognatione excusare ignorantiam iuris, affirmauit Palud. 4. d. 42. q. 1. art. 1. concl. 7. num. 15. Supplementum Gabrielis ibi. q. 1. art. 2. concl. 4. Quandus. q. vnica, propositio. 9. Rosella verb. impedimento, impedimento 6. num. 6. Sylu. matrimonium 8. q. 7. dicto 2. Nauar. summa cap. 16. num. 34. Suarez 3. p. de baptismo. q. 67. art. 8. §. maius verò dubium est de patre baptizante. Philarcus de officio Sacerdotis, tomo 1. p. 2. lib. 2. cap. 11. ad finem. Manuel 1. tomo summa 2. editione cap. 243. num. 10. Grassi 1. p. decisionum, lib. 2. cap. 83. sine. Ludouicus Lopez 1. p. instructorij cap. 85. §. præterea si cõiux. Præterea, in affinitate probatur. Quia etiam vbi delictum est iure naturali vetitum, ignorantia prohibitionis iuris humani indicens pœnam, ab ea eximit (vt num. 17. probauimus.) Deinde, quia quantumvis copula illa, vt fornicaria, sit iure naturali vetita, at quatenus cõ iugis consanguinea, & proinde incestuosa, solo iure positiuo Ecclesiastico interdi

cta est, quod affinitatem inde oriri constituit, ac proinde eo secluso, nulla alia culpa esset in eo accessu, præter illam quæ reperitur in accessu ad aliam nõ consanguineam. At pœna priuationis debiti solo incestu ex quo affinitas oritur, statuta est (vt probauimus disp. 27. nu. 14.) Ergo qui per ignorantiam excusatur ab ea incestus circumstantia, excusabitur subinde à pœna. Sicut si quis voto altricis ieiunandi sextis ferijs, ignorans aliquid ius Pontifici quod fortè pœnam indiceret non ieiunantibus quadam sexta feria, non ieiunaret illa die, euaderet pœnam. Quia ea imposita non est ob sacrilegium voti fracti contra ius naturæ, cuius iste reus fuit: sed ob inobedientiam Pontificij decreti, à qua ratione ignorantia excusatur est. Et confirmatur, quia excusatus per ignorantiam à specie culpæ inferentis pœnam priuationis petendi debitum, eximitur à pœna, vt bene docet Enriquez lib. 3. de confirmationis sacramento c. 3. fin. in commento, litera S. & lib. 2. de baptismo. c. 18. fin. & lib. 11. de matrim. c. 15. nu. 11. Hic autem excusatur à propria incestus specie, ratione ignorantie iuris humani, ex cuius sola prohibitionem confurgit eam copulam, incestum esse. Excusabitur ergo à pœna priuationis debiti petendi, imposita propter speciem incestus. Existimo autem eandem ignorantiam iuris hunc excusare, quam cum est facti, diximus. nu. 47. sufficere ad excusandum. Quia textus petunt scienter id fieri, & cõ pœnales sint, restringendi sunt, vt petant tam facti, quam iuris scientiam, alterius enim ignorantia concurrenti, non verè contrauenitur scienter illi canoni. Et quia nu. 36. vtramque ignorantiam tunc excusare, probauit.

50 Vltima conclusio. Si adit scientia iuris, & facti, solaque ignorantia pœnæ huius illo iure statuta, si amplectamur sententiam. n. 20. relata, dicendum est eam excusare ab hac pœna, quæ rigida, & extraordinaria est. At reuera nostra. n. 21. explicata, dico minimè excusare, vt ibi probauimus.

DISPUT. TRIGESIMATERTIA.

Vtrum votum castitatis, religionis, aut non ineundi matrimonij, ab altero, aut ab utroque coniuge ante matrimonium emissum, reddat illicitam debiti petitionem? & quid de redditione.

SUMMARIUM.

Qui uouit castitatem, tenetur postquam matrimonium consummauit, reddere debitum, num. 1. Et ibi remissio, an possit licite reddere priori bimestri ante consummatum matrimonium: vel si ad sit iusta diuorij causa? Et an ipsi qui uouit, si peccat, reddendum sit.

Coniux uoto astrictus tenetur reddere, quantum aliter uoti conscius cum ipso contraxerit, num. 2.

An uoto castitatis ligatus, matrimonium iniens, possit debitum petere, vel id uotum matrimonio extinguatur? Refertur duplex opinio, num. 3. & 4.

Nequit petere debitum, num. 5.

In fidelis uotum castitatis emittens, si postea uxorem ducat, nequit petere, num. 6.

Quid, de uouente uirginitatem, & an ea amissa uotum amplius obliget, num. 7.

Quid, si uirginitatem ante matrimonium uouerit, castitatem non 3.

An altero tunc fornicanti, fas sit alteri petere, num. 9.

An liceat aliquando petere ei qui uotum castitatis emisit: & si ambo emiserint, possunt mutua sibi signa facientes commisseri, siq; panitens uoto astrictus, ignatus obligationis non petendis, admonendus à confessorio? Omnia hæc remissio, num. 10.

Matrimonio inito non extinguatur uotum præcedens castitatis, sed esset sacrilega aduersus illud fornicatio, & mortuo altero coniuge, prorsus obligat, num. 11.

Soluuntur argumenta, num. 12. post quem inuenies alia summaria.

Cum actus sit de impedimento cognationis, & affinitatis, quæ à iure ipso canonico ortum habent. Iam aggredimur uoti impedimentum quoad petendum, aut reddendum debitum coniugale, quod ab ipsa uouentium proficitur uoluntate. Potest autem uotum hoc ante matrimonium emitti, vel post. In hac & sequenti disputatione sermo erit de uoto antea emisso: & deinceps tractabitur quando post. Et eadem, qualiter uota hæc, ante, & post matrimonium facta, possint ab alterutro coniuge irritari: & remissio de eorum dispensatione. Nec habendus est sermo de uoto solemnium in religione, aut in ordine sacro, emisso. Quia latè qualiter à coniugibus possint fieri, disputatum est lib. 7. ubi de impedimento uoti solemnium,

& ordinis. Sed de uotis simplicibus agimus. In præsentibus ergo est questio de uoto simplici castitatis præcedenti matrimonio, qualiter eius usus impediatur. Et constat apud omnes, semel iam consummatum matrimonio teneri coniugem uoto astrictum, debitum reddere. Quia uoto non obstanti transfuit uerum corporis dominium in alterum coniugem: maior autem est obligatio matrimonij, per quam fit hæc actualis corporum traditio, quæ uoti simplicis, quod meram promissionem importat. Dixi, consummato iam matrimonio. Quia num prima redditio, qua id consummacur, sit peccatum? Dicendum est disputatione sequenti. An autem possit licite reddere priori bimestri ante consummatum matrimonium? Dixi hoc, 9. lib. diff. 6. num. 14. & 15. & an uoto castitatis astricto sit reddendum? Dixi eadem disputatione, num. 11. & sequentibus.

Quauis autem coniux uoti castitatis alterius conscius, delinquit cum ipso contrahens matrimonium, adhuc potest ab eo debitum exigere, & tenetur alteri sibi reddere. Quia uerum ius, ac dominium acquirit in alterius corpus, per sacrilegum illud matrimonium, nec ipse uotum, alterius uero uoto consentit. Ita Sylu. matrimonium 7. q. 5. d. 80. 6.

Difficultas autem in debiti petitione consistit, num ea licita sit coniugi uoto castitatis astricto: vel id uotum matrimonio inito penitus esset? Aliqui antiquiores testibus. D. Bonauen. 4. d. 38. art. 2. q. 2. sine, & glossa. c. finali, paulò post principium 27. q. 1. dixerunt id uotum penitus extinguatur, ac proinde liberum manere uouentem, ac si nunquam uouisset. Idem censet Gaeta in repetitione. ead. limina. 30. q. 1. §. 4. n. 3. 48. & Hieronymus Mangiaræ in arbo re confanguinitatis. §. in nomine. nu. 54. (habetur tom. 9. tractatum nouiorum.) Ducuntur, quia duobus contrarijs occurrentibus, minus forte à fortiori excluditur. c. 1. de pœnit. d. 1. uotum autem aduersatur matrimonio, eiusq; obligatio minor est (ut nu. 1. probaui.) Secundo, quia sponfalia priora omnino extinguuntur alio matrimonio subsequuto, tanquam fortiori uinculo (ut probauimus lib. 1. disp. 48. nu. 3.) & uotum strictioris religionis, ac quæcunq; alia simplicia, prorsus spirant eo eadem rationem, facta professione in quacunq; religione etiam laxiori. Quia ratio ne idem tenent in alio simili, nempe, in

voto

voto religionis, Abulen. c. 27. in Leuiticum. q. 6. dicens matrimonio postea consummato uotum id omnino extinguatur.

Alij uero asserunt posse hunc coniugem castitatis uoto astrictum, ubi semel matrimonium consummauit, ià deinceps debitum petere, ac si nui uouisset. Primo, quia semel matrimonio consummato non potest iam continentiam promissam seruare. Quamobrè diximus. n. 1. posse eum reddere: poterit ergo similiter petere. Quia uirginitas, quæ aduersatur castitatis uoto. Secundo, quia uotum minime ultra uouentis intentionem obligat: quæ proculdubio ea videtur esse, ut solum extra matrimonium ea castitas obseruanda sit. Et confirmatur, quia ea ratione qui promittit religionem, quantum culpa sua non ingrediatur, minime tenetur extra illam seruare duo uota, quæ potest, & in religione clauduntur, nimirum, pauperatis, & castitatis. Quia uouentis intentio presumitur esse, ut solum in religione obseruet. Tertio, quia redderet matrimonium alteri coniugi ualde onerosum, cum semper cogendus sit petere: & maxime si coniux qui uouit, sit uir ipse.

Quarto, quia maior difficultas superueniens eximit à uoti obligatione. Quia ratione dicimus disput. sequenti, nu. 3. uouentem castitatem, si matrimonium inerat, non teneri quòd id uotum obseruet, religionem ingredi: quia est longè difficilior. Et matrimonio iam inito longè difficilior est castitatem seruare, abstinendo à petitione debiti: eritque uouens maximo delinquendi mortaliter periculo expositus: eum debeat cohabitare, atque in eodem lecto acubare cum altero coniuge. Hanc sententiam tenet Glossa. cap. final. 27. q. 1. paulò post principium, in priori resolutione. Cardin. cap. rursus, sine, qui clericus, vel uou. Alexan. de Neuo ibi. nu. 22. dicens fortè hæc sententiam esse ueriores, & hanc esse æquioram, quantum petenda sit dispensatio, eò quod opposita sententia est communis, docent ibi Ioan. Andr. n. 6. Anchar. n. 2. idè Anch. c. vnic. nu. 3. q. 1. de uoto, in 6. ubi Frac. n. 6. videtur hæc sequi, & Ioan. de Friburgo summa confessorum lib. 1. tit. 8. q. 50. solum uocat oppositam sententiam ueriores, ac proinde hanc ualde probabiliter censet. Illa etiam allegati. Gerfon. 2. d. 2. n. 1. præcedenti allegati. Gerfon. 2. par. in regulis moralibus, tract. de matrim. al. habet. 2. d. 1. Altera. I. Angelus dicens non minus ueram esse, quàm oppositam sententiam, matrimonium, 3. impedimento, 5. numer. 3. Veracruz. 1. part. Speculi. artic. 15. conclus. 1. Matienço lib. 5. recopil. rubrica, tit. 1. glos. 1. numer. 151. & videtur eam sequi Viguer. lib. institut. cap. 16. §. 7. verific. 8. impedimento, 5. proposita enim sententia asserunt hunc peccare petendo: subdit aliquos sentire oppositum, ne reddatur matrimonium onerosum. Et ita uidetur in hac sententia persistere. Atque illam censent non esse improbabilem, Emmanuel Sa, & Vega numer. sequenti allegandi. At fatentur Veracruz, & Matienço hunc peccare, si nondè consummato matrimonio debitum petat, secus post consummationem.

His nihilominus minime obstantibus, dicendum est hunc peccare mortaliter, quotiescunq; debitum petat. Quia uotum castitatis includit obligationem præcepti negatiui, per illud enim uouens astringitur ad abstinendum ab omni actu uolentis. Ergo obligat semper, & pro semper: ac proinde licet inito iam matrimonio teneatur uouens reddere ratione uinculi fortioris, ac non poterit petere, cum id liberi sibi sit, nec ad id lex matrimonij constrigit. Et confirmatur, quia matrimonium non absoluit à præcedentis uoti obligatione, nisi quatenus matrimonium cogit contrahere, ut probat textus. c. quanto, de iureiur. ubi dicitur iuramentum obseruandum esse in quantum potest, eius autem matrimonij solum impellit ad reddendum. Secundo probatur ex. c. quidam, de conuers. coniug. ubi eum qui renitente uxore professus est, quantum professio non tenuerit, dicitur tene non exigere debitum, quod in eius potestate erat, & idè quoad hoc uotum tenuisse, & idè hanc sententiam tuentur, ex Theologis. D. Tho. 4. d. 38. q. 1. ar. 3. question. 2. ad. 4. & ibi. D. Bona. art. 2. q. 1. sine, & d. 3. 2. in principio, in expositione litteræ. Alber. Mag. 4. d. 38. art. 1. ubi Scotus q. vnic. ad fin. uerf. consimiliter si de peccato. Ricar. art. 7. q. 1. ad. 2. Palud. q. 3. art. 5. conclus. 4. n. 36. Duran. 4. d. 15. q. 1. in solutio. ad. 3. n. 12. Maior. 4. d. 32. q. 2. argum. 2. contra. 2. conclus. uerf. sed an possit, licet enim prima facie videatur oppositum sentire, at postea concludit petendam esse dispensationem, & ita hanc opinionem sequitur. Supplement. Gabr. 4. d. 38. q. 1. art. 4. post 2. conclus. uerf. dicendum quòd uotum, ubi Carthusianus. q. 2. Bassol. q. vnic. artic. 3. sine. Guillem. Rubion. q. 1. art. 1. conclus. 3.

Nico.

Nicolaus de Orbellis. q. 1. §. 13. Adrian. 4. q. 14. de matrimon. vers. 3. contingit. D. Anton. 3. p. tit. 1. c. 16. §. 1. & c. 20. §. 8. Calet. sum. verb. matr. c. ult. vers. nonum caput. & verb. vortu. c. vortu omisio quando; vitiosa est. §. & vt rudiores. & 2. 2. q. 154. ar. 1. circa solutionem ad. 4. §. ad singula autem obiecta. Nicolaus de Nijssa super. 4. sententiaru. tract. 6. p. 3. de matrimo. q. 7. concl. 2. Victoria summa, de matrim. nu. 293. Petrus de Soto lect. 14. de matr. ad finem, & lect. 16. §. vltim. Sotus dicens esse improbabilem oppositam sententia. 4. d. 38. q. 2. ar. 1. concl. 3. vbi Ouanus. q. vnic. propositione. 3. Guillelmus Vorrill. q. vnic. ca. ar. 2. cocl. 1. fin. Celaia. 4. d. 32. q. 2. vers. pro huius quaestiois intelligentia, vbi & Palacios dispue. 2. fol. 721. column. 1. & d. 38. disput. 1. fol. 828. Ledes. 2. part. 4. q. 55. art. 1. Nader in sua summa, praepo. 6. c. 4. ad fin. Pedraza summa, praepo. 6. §. 9. Alexander in suo Enchirid. 2. p. praepo. 6. in fin. & §. si post votum continentiae. Margarita confessorum. 6. praepo. fol. 89. colam. 1. Cordu. sum. q. 136. punct. 2. Angles floribus. 1. p. de matr. q. 1. de impedimen. ordinis, art. 3. diffice. 2. & 2. p. q. de voto, ar. 7. post. 9. difficultatem, dubio 2. Merin. lib. 1. sum. c. 16. §. 13. ad fin. Enriquez lib. 11. de matrimon. c. 15. nu. 8. & lib. 12. c. 2. n. 3. §. fin. & 9. Salon. 2. 2. q. 61. art. 8. controverfia. 2. concl. 1. Toledo lib. 4. summæ. c. 18. Bartholomæus ad Ledes. de matrim. dubio. 3. §. sed iam quod matrimonium. Petrus de Ledes. de matrim. q. 53. ar. 1. dubio. 1. quod movet post. 2. dubium principale. Manuel. 1. tomo. sum. 2. edition. c. 24. 1. nu. 3. & cap. 242. n. 3. & c. 243. n. 13. & in bulla cruciata §. 9. nu. 119. Beia summ. casu. 45. vers. tum quia voues. Aragon. 2. 2. q. 88. art. 3. §. his tamen non obstantibus sic conclusio, in corollario. 2. Valentia. 2. 2. disput. 6. q. 6. de voto, puncto. 4. notab. 2. Philiar. de officio sacerdotis, tom. 1. p. 2. lib. 2. c. 4. ad fin. Emmanuel Sa summa, verb. debitum coniugale, vers. contrahens matrim. Graf. p. 1. decisio. lib. 2. c. 24. n. 25. & c. 82. n. 5. & c. 83. n. 12. Ludouicus Lopez. 1. p. instruct. cap. 50. §. qui post votum simplex, & c. 82. §. praeterea vxor, & cap. 83. §. inter peccata, & 2. part. de matrimo. n. c. 46. circa impedimentum voti simplicis. Vivaldus candelab. sacram. 1. p. de matrim. n. 138. Vega. 2. tomo summa. c. 129. casu. 118. puncto. 2. & casu. 51. Cañedo summa sacram. vbi de matr. c.

4. ad finem. Et ex Iuris peritis eam tenet Glossa cap. quidam, verb. non exigere, de conuers. coniug. Abbas. c. 1. nu. 6. eo. tit. Hoflien. c. rursus, sine, qui clericus, vel vou. & ibi Anton. sine, Praepos. nu. 6. Henricus num. 4. Archid. c. si vir, nu. vnic. d. 27. & cap. vnic. de voto in 6. num. 3. vers. dirimendum est, & ibi Dominicus. n. 11. Astensis sum. 2. par. lib. 8. tit. 16. art. vnic. q. 5. Rosell. verb. impedimentum, imped. 4. n. 7. Sylu. verb. debitum, q. 9. & matrimo. 7. q. 5. dict. 4. Tabien. matrimonium. 2. §. 3. & verb. impedimentum, imped. 2. q. 3. & q. vltim. Armil. verb. matrimo. nu. 55. & verb. debitum. n. 13. Turrec. c. si vir, art. 1. n. 1. d. 27. & c. si uir, q. 7. artic. 1. fin. & c. nos nouimus. 17. q. 2. ar. 3. n. 3. Nau. sum. c. 16. n. 30. & c. 122. n. 73. Couar. 4. deer. 2. par. c. 3. §. 1. n. 6. Brunellus de sponsalibus, conclus. 31. Alexan. Carrerius lib. 3. de Spons. c. 7. Mozzius, quæ refert, & sequitur Vgolinus de matrim. c. 20. n. 10. Perez lib. 5. ordin. tit. 1. l. 1. §. dubitatur vterius quis votum castitatis emisit. Stunic. de voto. q. 6. nu. 119. Gutierrez. q. canon. lib. 1. c. 21. n. 17. Antonius Gomez super bullam cruciatam, clausula. 10. n. 65. Zaua. 1. lib. q. practi carum. q. 285. n. vnic.

Idem dicendum est de infideli, qui post votum castitatis vxore ducere: non enim posset debitum petere. Quonia cum obligatio hæc voti sit de iure naturali, æque infideles, ac fideles obligat. Ita Guillel. Rub. 4. d. 39. q. 1. ar. 1. concl. 2.

Rogabis forsitan, quid dicendum sit, si votum sit virginittatis obseruanda? Resolutio pendet ex cognitione, An huiusmodi votum obliget ad perpetuum castitatem, & ita eius obligatio permaneat virginittate iam amissa? Atque sic obligare, affirmat. D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 3. ad 2. Abul. c. 30. nu. q. 55. Turre. c. quod autem. 17. q. 1. Nu. 11. Armilla, verb. votum. nu. 19. Maioris. 4. d. 38. q. 3. argumento. §. contra cœclum vnic. Perez lib. 5. ordin. tit. 1. l. 1. §. dubitatur vterius quis votum castitatis emisit, in fin. Alexander in suo Enchirid. 2. p. in 2. praepo. tract. de voto. §. si post votu. Quod quidem verissimum est, attenda voti illius natura. Quia cum in eo voto includatur perpetua continentia ab omni actu venereo, adhuc amissa virginittate superest obligatio deinceps continendi. Scelus si expressa vouentis intentio fuisset obligandi se ad solam primo actu venereo continentiam, quod virgo permaneret, & non nisi

secundario, & consequenter ad continentiam ab alijs actibus: tunc enim amissa virginittate per primum actum venereu, cessaret penitus voti obligatio. Quoniam obligatio voti non aliter respicit materiam aliquam; quam votum ipsum illam respicit: at in eo actu votum non respicit continentiam ab alijs actibus, nisi mediante continentia à primo, quæ fuit primaria, ac immediata voti materia. Ergo vbi votum iam minimè respicit illam continentiam à primo actu, quia facta est impossibilis, non etiam respiciet continentiam ab alijs: atque adeo nec voti obligatio super illam cader. Ita docent Caietan. 2. 2. quæst. 88. art. 3. columna penultima, circa solutionem ad. 2. in dubio quod de hac re mouet. Sotus lib. 7. de iust. quæst. 2. art. 1. ad 3. versic. de alio autem argumento. Nauar. summa cap. 12. nu. 43. versic. 14. Palacios. 4. d. 38. disp. 1. fol. 843. col. 1. & 2. Valentia. 2. 2. disput. 6. quæst. 6. de voto, puncto. 4. notabili. 2. Arag. 2. 2. quæst. 88. art. 3. §. & ad primum argumentum in contrarium. Azor lib. 11. institutionum moralium. c. 19. q. 14. & cap. 21. q. vltima. Ludouicus Lopez. 1. p. instruct. c. 44. §. iam diximus, & c. 35. §. deinde accessoriè. Vega. 2. tomo sum. c. 129. casu. 75. Philiar. de officio sacer. tom. 1. p. 2. lib. 3. c. 19. par. 10. post principiu. Man. 2. tomo. sum. c. 96. n. 1. & in dubio de intentione censendum est obligare ad perpetuum continentiam. Quia votum suapte natura ad id obligat: quare ipsum possidet vim obligandi, dum de opposita minimè constat vouentis intentione. Sic Ludouicus Lopez. 1. p. instr. cap. 35. §. secundo Sotus. Quare ad quaestionem propositam sic dicendum est, si vouentis fuerit intentio solum se obligandi ad abstinentiam à primo actu venereo, tunc si iam semel non abstinuit, potest tamen matrimonium inire, eoq; vti. Vt bene docet Philiarcus proximè allegatus: & est de me te omnium Doctoru, quos retuli, cum asserant extinctam tunc esse voti obligationem. Si vero nondum amisset virginittate, abstinetiq; à primo actu, nequit matrimonium contrahere, & si contrahat, nequibit prima vice petere: perinde ac si vouisset castitatem. Quia petitio illa est sibi libera, votoque opponitur. Reddere autè prima vice an possit? est sub eadè opinione, sub qua est de vouente castitatem, de qua re dicam disp. sequenti: & reteta opinione quam ibi. n. 3. amplectar, vouentem, nempe,

castitatem, minimè reum esse culpæ consummando matrimonio, reddedo debitum: idè dicendū est in presenti euentu. Semel autem consummato matrimonio, cū iam voti materia facta sit impossibilis, atque idè voti obligatio cessarit, poterit petere, & reddere. Quod si nulla adfuerit specialis intentio, sed absolute virginittas promissa sit, iudicandū est omnino sicut de voto castitatis. Quia ad illā obligat votū illud: iuxta dicta. Quare si postea is vouente vxorem ducat, nunquā poterit debitum petere, sed reddere tenebitur, vt bene docet Philiarcus, & Manuel proximè citati.

Idem asserendum est, vbi vterq; coniux esset ante matrimoniu voto castitatis astrictus. Cum enim per eū contra hunc vterq; transulerit verū sui corporis dominium in alterum, tenebitur vterq; alteri petenti reddere debitum. Neutri tamen licet petere impediendo voto castitatis vtriusq; Ita Adrianus quodlib. 2. art. 1. iu solutione ad. 1. litera. H. folio. 31. in paruis voluminibus. Angelus matrimoniu. 3. impedimento. §. n. 5. Tabien. verb. impedim. impedimento. 2. q. vltim. Ouan. 4. d. 38. q. vnica, in corollario, quod infert ex 6. propositione. Angles floribus. 1. p. de matrimo. quæst. 11. de impedimento ordinis, art. 3. post. 1. difficultatem, dubio 3. Ludouic. Lopez. 1. p. instructio. c. 46. §. Vtrū quādo. Petrus de Ledes. de matrimonio. q. 53. art. 1. dubio. 2. quod movet post. 2. dubium principale. Quare audiendi nō sunt Rosella, verb. impedimentum, impedimēto. 4. n. 6. & Sylu. matrimonium. 7. q. 5. dicto. 6. Guillelmus Rubion. 4. dist. 38. q. 1. art. 1. conc. 3. Azor lib. 11. institutionu moralium. c. 21. q. 5. asserentes neutrum posse reddere. Quia neuter ratione voti habet ius exigendi. Sed dicendum est non prius re votum iure iustitiæ erga alterū sibi debitorum, sed peccare exigentem peccato sacrilegæ fractionis voti in ordine ad Deū, vt satis explicui disp. 6. per totam, & maxime. n. 17.

Quamuis autem alter coniux sic voto astrictus fornicetur, non erit licitum alteri simill castitatis voto ligato, petere debitum. Quia obligatio hæc abstinentiā à debiti petitione oritur ex voto à se emisso, & non ex aliquo proprio delicto, vt sic cōpensatio fiat altero coniuge delinquente. Sic glossa cap. nosse, verb. non fraudentur 30. q. 1.

Vtrū autè voto castitatis astrictus pos-

fit aliquoties petere: aut alteri coniugi indicare suum votum ne petat: ipsi ve id suadere: vel si ambo coniuges sint voto astricti, possint mutua signa sibi ipsis facientes comiserit: habes late hoc lib. 9. tota disp. 7. & an si vouens sit huius obligationis ignarus, sit ad monendus a confessario? Dic vt in simili dixi de ignorante impedimentum affinitatis, disp. 27. n. 6.

Ex di. his infertur contra Doctores. n. 3. relatos, votum castitatis precedens minimè extinguit per subsequens matrimonium. Triplex enim eius effectus manet. Primus est, si coniux illa vouens cum alia fornicetur, reus erit vltra adulterium, sacrilegæ violationis voti. Secundus, tenetur sub mortali abstinere a debiti petitione, vt num. 5. probauimus. Tertius, altero coniuge defuncto tenetur omnino castitatem seruare. Quia iam cessauit fortius matrimonij vinculum, quod coegbat copulæ vacare, debitum reddendo. Et ita docet. D. Th. D. Bonauen. Carthusianus, Sylu. Tabien. Armilla, Sotus, Palacios, Perez vbi. nu. 5. eos retulit. Palud. 4. d. 32. q. 2. art. 1. numer. 14. Astenis summa. 2. p. lib. 8. tit. 16. artic. vnic. q. 6. Rosell. verb. impedimentum, impedimento. 4. n. 7. Angelus matrimonium 3. impedimento. 5. nu. 4. Caiet. sum. verb. matrimonium cap. vlti. n. 5. & bene nota, & verb. votis. c. votorum omisio quandoq; vitio est. §. & vt rudiores. Turre. c. sicut 37. q. 1. ar. 1. §. n. & c. 6. vir. ar. 1. num. 1. d. 27. vbi Archid. n. vnic. Nauar. sum. c. 2. n. 73. Corduba sum. ma. q. 136. puncto. 2. Viuerius lib. institutionum. c. 16. §. 7. vers. 8. impediment. 5. Veracr. 1. p. Speculi, art. 15. dub. 2. Gutierrez. q. canon. lib. 1. c. 21. n. 17. Manuel. 1. tomo summe. 2. edition. c. 241. n. 3. & 242. n. 2. & in bulla cruci. §. 9. n. 119. Bartholomæus à Ledesma de matrimon. dubio. 32. §. sed iam quod matrimonium. Enriq. lib. 12. de matrim. c. 2. n. 9. Vega. 2. tomo summe. c. 129. casu. 118. puncto. 2. Pedraza summa, præcepto. 6. §. 9. Marienq. lib. 5. recop. tit. 1. rubrica. glos. 1. n. 152. Philiareus de officio sacerdotis, tom. 1. p. 2. lib. 2. c. 4. ad fin. & an similiter teneatur altero adulteranti, dixi. n. 1.

Ad argumenta. n. 3. proposita respondetur. Ad primū dic cessare voti obligationem, quatenus est incopatibilis cū vinculo matrimonij, quod fortius est; & idè tenetur eo voto astrictus reddere debitum; secus autem esse, in quantum est compatibilis: nampe, quoad triplicem effectum. n.

precedenti explicatum. Ad secundum dic disparem esse rationem, quia sponsalia; & matrimonium sunt obligationes factæ homini, sicut & votum strictioris religionis, & quecuq; alia, & profectio sunt obligationes factæ Deo, & idè non mirū, si minus fortis fortiori superuenienti omnino extingatur. At votum, & matrimonium sunt obligationes diuersæ rationis, i. illi Deo, hæc homini factæ: & idè illa minimè extinguitur, sed suspenditur per hæc. Ad argumenta secundæ sententiæ proposita. n. 4. dic. Ad primū quauis nequeat integrè continentiam seruare, tenetur tamen ad parè sibi possibilem, nimirum, ad non petendum. Ad secundū, neganda est minor. Quia absolutè vouens, ad omnino dam castitatè sibi possibile obligatur. Ad confirmationè dico, longè diuersam esse rationem, quia vouens religionem nõ vouet formaliter illa tria, nec includuntur tanquã partes in suo voto. At vouens castitatem, formaliter vouet abstinètiã ab omni actu venereo, siue petendo, siue reddendo. Itaq; illa tria non includuntur immediate sub obiecto formali voti religionis, sed vbi status religionis assumptus fuerit. At verò non petere, & non reddere, continentur formaliter sub obiecto voti continentie. Quòd si replices, ergo reddendo agit contra votum, peccaturq;. Dico agi contra votum, non tamè peccari. Quia obligatio satis facièdi, maiori vinculo matrimonij excusat à culpa: vnde non est agere contra votum formaliter, sed materialiter. Ad tertium, dic teneri hunc voto castitatis astrictum reddere, quoties sentit in alio appetitum, vel periculum incontinentiæ, & in alijs casibus, quos tota disp. 7. explicui: & ita non reddi matrimonium valde onerosum: & licè adhuc sit aliquantulum onerosum, teneri alium coniugem id pati. Ad quartam dic, difficultatem maiorem extrinsecam, & minimè in obiecto ipsius voti inclusam, excusare ab ipsius implatione: qualis est ingredi religionè, quò castitatis astrictum seruatur: non enim religio clauditur in eo voto: secus de difficultate intrinseca, & formaliter in ipsius voti obiecto inclusa, qualis est abstinere ab omni actu venereo possibili, respectu voti continentie. Nec obstat id periculum cui expositus est vouens, sua enim culpa exposuit: patetq; remedium dispensationem petendi.

SVMMARIVM.

An qui post religionis votum inuit matrimonium, teneatur ab eius vsu abstinere? Refertur opinio affirmans, nu. 13. Peccat mortaliter, prima vice consummatis matrimonium, siue petendo, siue reddendo, nu. 14. Consummato iam matrimonio potest petere, & reddere. Idemq; dicendum est, quauis esset votum proptendens, vel assumendum ordinis sacros. n. 15. Mortuo altero coniuge teneatur, qui religionem vouerat, illam ingredi. & si fiat votum assumendum ordinis, ad illos promoueri, nu. 16. Similiter obligatur ad vtrumq;, vbi est iusta dissonis causa ob adulterium alterius coniugis. nu. 17. An induens habitum monachi animo perseuerandi, consatur prosteri, aut votum emittere, ita vt nequeat matrimonio postea inuito debiri petere? Refertur quadam opinio. n. 18. Proponitur sententia Authoris. & enodantur c. consulti, & c. super eo. de regularibus, & c. beneficium, eo. tit. in. 5. n. 19. Soluuntur argumenta. nu. 20. Post quem inuenies summaria, que desiderantur.

Questio secunda. An qui post religionis votum, inuit matrimonium, teneatur ab eius vsu abstinere? Affirmant aliqui eū teneri à debito petendo abstinere, perinde ac illū, qui castitatè vouerat. Primò, quia nemini debet sua culpa suffragari, nec suus patrocinari dolus. c. ex tenore, de rescrip. At patrocinaretur, si liberè posset petere, & reddere. Secundo, quia cum de essentia religionis sit castitas, eò ipsò quòd quis voto se ad religionem astringit, obligat se ad castitatè, vt vouens ieiunium tenetur subiectione ad vnicam comestionem, quæ de eius natura est. Id enim quod essentialiter sub obiecto, voti clauditur, est materia voti, ad quã subinde obligat, tenetur consequenter ad id quod inde sequitur. Tertio, quia vouens magnã eleemosynam, si non sit totã erogado, tenetur ad parè, & vouens ieiunare toto aduentus tempore, tenetur ad eã partem, quæ sibi possibilis est. Atq; idè ita tenent Ant. Cuc. lib. 5. in lit. maiorū, tit. 12. n. 8. Alex. in suo Enchir. 2. p. præcepto. 6. §. si post votum continentin.

Prima conclusio sit. Qui voto religionis astrictus, matrimonium prima vice cõsummat, siue petendo, siue reddendo, mortaliter delinquit. Constat apud omnes. Quia potest adhuc suum votum implere religionem ingrediens, ad idq; se expresso voto astrinxit: & consummans contrahit se in eo statu, vt implere nequeat. Sic Ang. matrim. 3. impedim. 5. n. 2. Arm. verb. debitū, nu. 14. Sotus. 4. d. 38. q. 2. art. 1. post. 2. conclu. vers. aliud verò, vbi Ouan. q. vnica, propositione. 4. Nauar. sum. c. 12. latine. n. 80. hispanè. c. 28. addi. ad. n. eundè. Veracruz appendice ad ar. 15. t. p. Spec. Pala. 4. d. 32. disp. 1. fol. 721. col. 1. Pedraza summa. præcepto. 6. §. 8. Cord. sum. q. 136. puncto 2. Aragon. 2. 2. q. 88. art. 3. §. his tamen non obstantibus sit conclusio, in corollario. 2. Enriquez lib. 12. de matrim. cap. 2. nu. 3. & 9. Philiareus de officio sacer. tom. 1. p. 2. lib. 3. c. 19. fine. Ludouicus Lopez. 2. par. instr. & c. 46. de matrim. circa. 2. impedimentum voti simplicis. Viualdus eadè labro sacra. 1. p. de matrim. nu. 139. Bartholomæus à Ledesma dubio. 32. de matrim. fine. Petrus de Ledesma de matrim. q. 53. ar. 1. in dubio, quod mouet post. 2. dubium principale, corollo. 2. quod in fert ex. 2. conclusion. fol. 360. Manuel. 1. tomo summe. 2. edition. c. 242. n. 3. Vega. 2. tomo summe. c. 129. casu. 118. punct. 2. & fortiori id docent, illud affirmantes de voto castitatis: quos referam disput. sequent. n. 2. Vnde sit duplicis culpæ mortalis hunc esse reum, prioris, dum matrimonium iniit, animo ipsum consummandi: posterioris verò, dum consummauit. Sic Sotus, Aragon. Petrus de Ledesma ibi.

Secunda conclusio. Semel consummato matrimonio licitū est petere, & reddere. Ratio est, quia vouens statū non se obligat ad illius leges, donec illum re ipsa assumat: cū in suo voto minimè obligationem aliquam ad illius leges exprimat. Vt vouens se ordines sacros assumpturū, non tenetur donec assumat, recitare officium canonicum, nec ad castitatem ex vi voti in illis emittendi: quare si tunc fornicetur, simplex erit fornicatio. Ergo qui vouit religionem, non tenetur ad castitatem, sicut nec ad paupertatem, & obedientiã, donec profiteatur: & cum iam consummato matrimonio nequeat votum religionis implere, transeundo ad ipsam, nihil erit quod debiri redditionem, ac petitionè impediatur. Ita Caiet. sum. verb. matrimonium

Secus quod mediatè, & supposito statu assumendo: non enim obligat ante statum assumptum. Ad cõfir. dic teneri statim ad id quod inde sequitur immediate: Non autem ad id quod mediante alio, quod nondum exiit. Ad tertiu die antecedens esse verum, quando vouens totum, vouet formaliter partem: vt contingit in ieiunio, & elemosyna. At vouens statum non promittit formaliter leges illius, sed secundario, & sub conditione, si prius in eo statu constituitur.

SYMMARIVM.

An matrimonium iniens contra votum abstinentiæ ab illo, possit petere, & reddere. Refertur quedam opinio. n. 21. Potest semel esse consummato petere, & reddere. n. 22. & ibi remissio, an peccet prima vice consummans. Tenetur mortua vxore, ab alijs nuptijs abstine. n. 23. Soluuntur argumenta, n. 24.

Questio tertia, an votum habens non ineundi matrimonij, teneatur eo inito abstinere à debiti petitione? Affirmant aliqui. Dicitur, quia vouens abstinentiã à matrimonio ineundo, censetur cõsequenter vouere abstinentiã ab illius vsu, qui matrimonij consequitur. Et confirmatur, quia cõnegatio sit eius nature, vt quidquid post se inuenit; destruat: vt regula logica habet, plùs aufert, quàm affirmatio ponit. Quare licet promittens matrimonij, non subinde actum promittat, potest enim illud sine actu esse: ac negans matrimonij, negat actum, vt pote qui extra matrimonij esse non potest. Ergo vouens se non inieundur matrimonij, vouet se ab actu illius abstinendum, & consequenter eo inito tenebitur ex vi voti abstinere in quantum potest, nempe, à petitione. Ita sentiunt Palud. 4. d. 38. q. 3. ar. 5. n. 41. & ibi Supplement. Gabriel. q. 2. ar. 4. litera. Q. vers. dicendum quod votum, & ibi Palacios disp. 1. fol. 844. col. 2. vers. porro vt res hæc. Nauar. summa latina. c. 16. n. 30. Atq; eiusdè sententiæ est Caiet. opusculis, tom. 2. tract. 11. de voto. q. 1. vbi ait hoc votum æquiuale voto castitatis, negareq; perinde ac illud, omnem vxorium concubitus.

At longè probabilis est licere sic vouenti, vbi semel iam matrimonij consum-

matit, reddere, & petere (dixi, semel matrimonio consummato: nam disp. sequenti. n. 7. dicam num peccet prima vice consummando.) Probatur, quia votu hoc tantum habet pro obiecto non inire matrimonij, & si obliget ad abstinendum ab actu matrimonij, nõ est per se, & primario, sed mediante, & supposita abstinentiã ab ipso matrimonio ineundo, quæ fuit primaria, & immediata voti materia. Ergo quando iam primaria materia non est possibilis, quia initum est matrimonij, non obligabit ad secundariam, nempe ad abstinentiã ab vsu. Ita docent D. Anton. 2. p. tit. c. 2. §. 1. Bartholomæus à Ledesma. dub. 32. de matrim. sine. Petrus de Ledesma de matrim. q. 53. art. 1. in dubio, quod post. 2. dubij principale mouet, in notabili post. 2. conclus. fol. 360. Ludouic. Lop. 2. p. instrum. de matrim. c. 46. circa. 2. impedi. voti simplicis. & 1. p. c. 83. §. inter peccata. Emmanuel Sa lum. verb. debiti conjugale, vers. contrahens matrimon. Vega. 2. tomo summa. c. 129. casu. 76. & colligitur clarè ex alijs docentibus hunc non censerì vouere continentiam. Hi sunt Rosel. verb. impedimentum, impedimento. 4. numero. 13. Angelus votum. 4. numero. 9. Syluest. votum. 4. questione. 4. sine. Sotus lib. 7. de iust. questione. 2. artic. 1. ad. 3. vers. quod si hic. Nauar. summa capit. 12. numero. 43. vers. 14. Manuel bulla cruciata. §. 9. numero. 121. & 1. tomo summa. capit. 96. numero. 1. Qui bene hoc intelligit cum Ludouico Lopez. d. cap. 83. §. ac ista sententia, & Vega. d. cap. 76. nisi ita vouens voluerit se expressa intentione obligare ad omnimodam castitatem.

Tenetur tamen hic mortuo altero coniuge ab alijs nuptijs abstinere. Quia votu non erat extintum, sed suspensum durante matrimonij impedimento, vt diximus de voto castitatis, numero. 11. & de voto religionis, nu. 16. Sic Bartholomæus à Ledesma, & Petrus à Ledesma, non. præcedenti allegati.

Ad argumentum numero. 21. propositum constat ex dictis, numero. 22. censetur enim vouere abstinentiam ab actu, secundario, & consequenter, & subsistentè primaria voti materia, videlicet abstinentiã à nuptijs: secus vbi hæc iam non est possibilis. Ad confirmationem dic eodem modo, nempe, vouere secundario, & dum subsistit primaria materia.

DISPUT. TRIGESIMAQUARTA.

Utrum qui post votum castitatis, religionis, assumendi ordinis sacri, abstinendi à nuptijs, ad illas transit, peccet prima vice consummando: ac proinde ante consummationem teneatur religionem ingredi, Quò hæc vota obseruet?

SYMMARIVM.

Si sit votum religionis, peccat prima vice consummans, nu. 1. Si sit castitatis votum, refertur opinio asserens peccare n. 2. Non peccat prima vice reddendo, nec tenetur religionem ingredi, nu. 3. & ibi, remissio, quid si matrimonium initum est animo ingrediendi religionem? Idem dicendum est, si votum castitatis emittatur post matrimonium ratum n. 4. An peccet hic reddens prima vice priori bimestri à matrimonio inito, aut si adsit iusta diuortij causa ratione adulterij, remissio, numer. 5. Idem asserendum est, si votum sit assumendi ordinis sacri, n. 6. vbi an peccet vouens consummans ad susceptionem, vel priori bimestri, vel post alterius adulterij? Similitere est censendum de voto abstinendi à nuptijs, nu. 7. Quid, vbi votum castitatis post sola sponsalia emissum esset? Remissio, n. 8. Soluuntur argumenta, nu. 9.

Constat si votu religionis sit, peccare mortaliter vouentem, dum consummat prima vice matrimonium, siue petendo, siue reddendo. Quod probauit disp. precedenti. n. 14. De voto autem castitatis, duplex est sententiã, prima, & satis probabilis affirmat peccare mortaliter eo voto astrictu, dũ prima vice consummat matrimonij, siue petedo, siue reddendo. Quare dũ nõ adest implendi facultas, quia alter coniux non vult cedere iure petendi, vt ambo in seculo castè viuant, teneri ingredi religionem, quò votum illud obseruet. Probatur primò. Quia ante consummationem potest votum illud castitatis implere, ingrediendo religionem; quã potestatem sibi adimit consummando, ergo peccat. Secundo, quia votu castitatis ordine ad matrimonij est fortius religionis voto: cũ illud debiti petitione semper prius, hoc autem minime. Si ergo

religionis voto astrictus peccat prima vice reddens, à fortiori ligatus castitatis voto. Terriò, quia apertè videns se non posse votu castitatis, quod emisit, absq; summo periculo in seculo obseruare, teneatur ingredi religionem: id autem cõtingit in presenti. Et cõfirmatur, quia ex opposito sequeretur posse quempia culpæ immunem, post castitatis votu inire matrimonij, illudq; cõsummare. Vt si ad vitanda graua inconuenientia illud iniret animo ingrediendi religionem. Quarrò probatur sententiã castitatis votu emissum post matrimonij ratu, obligare ad religionem. Quia se obligas formaliter ad aliquid, quod sine alio fieri nequit, obligas se virtute, & cõsequenter ad illud. Vt qui sciens ad ordinem opus esse scientia, vouet se ad facerdotium promovendum, obligatur ex vi voti adificere. Sed castitas obseruari nequit à coniugato, nisi ingrediatur religionem ante matrimonij consummationem. Ergo obligans se formaliter ad castitatem post matrimonij ratum, se consequenter, & virtute obligat ad religionis ingressum. Hæc sententiam tuentur ex Theologis, Alens. 2. par. q. 170. membro. 3. §. 1. in solutio. ne ad. 1. in fine. D. Thom. 4. d. 38. q. 1. ar. 3. questione. 2. ad. 3. & ibi Scotus, q. vnic. ad finem, vers. consimiliter si de peccato. Ricar. art. 7. q. 1. ad. 2. Palud. q. 3. ar. 5. conclus. 4. fin. & conclus. 5. ad. 36. vsq; ad. 402. Durandus. 4. d. 15. q. 11. in solutione ad. 3. nu. 12. Maior. 4. d. 32. q. 2. argum. 2. contra. 2. concl. vbi Supplementum Gabrielis. q. 1. §. 13. vnic. ar. 1. notabili. §. 5. d. 38. q. 1. ar. 4. post. 2. concl. vers. dicendum quod votum. Carthusianus. 4. d. 38. q. 2. vbi Bassolis. q. vnic. art. 2. fin. Nicolaus de Orbellis. q. 1. §. 13. Nicolaus de Nijsa super. 4. sententiarum, tract. 6. par. 3. de voto. D. Anton. 3. p. tit. 1. c. 4. fine. & c. 16. §. 1. Adrianus. 4. q. 14. de matrim. vers. 3. contingit. Caiet. lum. verb. matrimonij. c. 1. §. 5. & scito peccatum esse. Petrus de Soto lect. 5. de matrim. §. vltim. Palacios. 4. d. 32. disp. 2. fol. 721. scolum. 1.

Pedraza summa. præcepto. 6. §. 9. Alexander in suo Enchiridion. 2. p. præcepto. 6. §. si post votum continetia. Nider in summa. præcepto. 6. c. 4. fin. Angles floribus 1. p. de matrim. q. 1. de impedimento ordinis. art. 3. post. 1. difficultatem. dubio. 2. Grafius. 1. p. decisionum. lib. 2. c. 24. nu. 25. Bartholomæus à Ledesma de mat. dub. 32. §. sed iam quod matrimonium: in 2. editione. mutans opinionem. quam in prima tenebat. Toledo lib. 4. summa. c. 18. Azor lib. 11. institutionum moralium. c. 21. q. 2. Petrus de Ledesma de matrim. q. 53. artic. 1. dub. 2. principali. concl. 3. Man. 1. tomo summa. 2. editione. c. 243. num. 1. Et ex Iuris peritis. Ioan. Andr. c. rursus. n. 6. qui clericis. vel vou. vbi Henricus. nu. 4. Astenis summa. 2. p. lib. 8. tit. 16. ar. vnic. q. 4. Rosella verb. impedimentum. impedimento. 4. n. 10. Sylu. matrimonium. 7. q. 5. di. 2. & 3. & matrimonium. 8. q. 15. di. 7. Tabiena matrimon. 2. §. 3. & verb. impedimentum. impedimento. 2. q. 3. nu. 4. Arm. verb. matrimonium. nu. 55. Nauar. summa latina. & hispana. c. 22. n. 73. & latina. c. 12. n. 80. hispana. c. 28. addit. ad eundem. n. Couar. de pactis. 1. p. §. 6. n. 8. Tur. rec. e. nos nouimus. 17. q. 2. ar. 2. n. 2. Gaeta repetitione in. cad. limina. 30. q. 1. §. 4. num. 343. & 348. Stunica de voto quaest. 4. nu. 14.

3 Secunda sententia (cui tanquam probabiliori adhaereo) ait hunc non teneri religionem ingredi. ac proinde minimè delinquere matrimonium consummando. reddendo debitum. Probatur ex extrauag. Ioannis. 2. 2. antiquæ cœcortationi. de voto. ibi. *Ad ingressum huiusmodi sic ordinatum. si matrimonium consummatum non fuerit. per diuic sanum instanter moneri precipimus. & induci. Quod si renuerit. ipsam si sponsa eius institerit. per censuram ecclesiasticam compellendam decernimus. contractum matrimonium consummare. Vbi glossa. verb. renuerit. ait Pontificem expressè supponere. licere illi renuere. Quia aliàs non eius voluntati id relinqueretur. sed potius compelleretur. Si ergo promotus coniux ad ordinem sacrum post matrimonium ratum. cum possit castitatem in eo promissam obseruare ingrediens religionem. ad id non tenetur: vt cõ fiat ex illa extrauaganti. à fortiori non tenebitur qui ante matrimonium vouerat castitatem. Et confirmatur. quia ille est compellendus reddere debitum per ecclesiasticam censuram post bimestre iure con-*

cessum vt ibi deciditur. Ergo non peccat reddens. sed potius negans debitum peccaret. Secundò. quia quando quis obligatur ad aliquam rem. non tenetur adhibere omnia media possibilia simpliciter. sed quæ sunt moraliter talia: & id maximè verum est. quando illa obligatio est spontanea voluntate proficiscitur. Tum. quia liberaliter oblata sunt benignè exigenda. c. ex parte. de censibus. Tum etiam. quia visus est eam obligationem sibi sponte imponens. velle se ad sola media bono modo possibili obligare. At medium ingrediendi religionem est difficillimum. & 16gè excedens id. quod vouens promiserat. ergo non tenetur ad illud. Tertio. quia nemo tenetur rem inferioris ordinis compescere cum re superioris onerosissima. vt qui debet pecuniam. quam absq; vita. aut famæ detrimento restituere nequit. excusatur. At talis est religio respectu continentia promissa. Et confirmatur. quia debet centum. quæ soluendo non est. nisi se in seruum vendat. ad id minimè tenetur. At religio est perpetua quadam seruitus. Nec tenetur ea soluere cum notabiliter maiori propria rei familiaris iactura. nedum cum totius. At profitemus in religione. & libertatem. & omnia propria bona amittit. Non ergo cum tanta iactura tenetur votum castitatis seruare. Dicunt ad hæc aduersarij. obligatum ex iniusta acceptione. teneri cum maiori iactura persoluere: matrimonium autem iniuste contra votum est initium. Secundò dicunt professionem religionis non esse iacturam. sed summum Dei beneficium. Tertio aiunt ingredi religionem esse optimum medium ad seruandam castitatem: at se in seruum venundare. vitamque periculo exponere. esse ineptum. nec per se ordinatum medium ad restituendum. Sed hæc parum valent. Quis enim religio sit Dei donum. id est sponte eligenti. Nec est negandum illam esse grauissimum onus. & tale vt nemo sit illud subire compellendus. nisi se expressè obligarit. Rursus. licet obligatio ex iniusta acceptione sit virgientior. at solum obligat ad restituendum cum iactura rerum eiusdem ordinis. & vbi non esset maxima in proportione. Nemo enim decem furto ablata restituere tenetur cum iactura centum. At ingredi religionem non est medium per se ordinatum ad seruandam castitatem. atq; tantà in proportionem habet. sicut se in man-

pium

pium vendere. vt pecunia inde constata satisfiat creditoribus. Tandem. quia nisi status religiosus sponte suscipiatur. difficiles solet habere exitus. Atq; idèd huius sententia sunt. ex Theologis. Sotus. 4. d. 38. q. 2. ar. 1. post. 2. cõcl. vers. quid autem remediij: & vers. aliu verò ex supradictis. Quidam ibi. q. vnica. propositione. 6. Veracruz appendice ad ar. 1. §. 1. par. Speculi. Corduba summa. q. 136. pun. 2. Ludouici Lopez. 2. p. instr. & orij. de matrimo. c. 46. circa. 2. impedimentum voti simplicis. & 1. par. c. 50. §. & quidem si censorem: & ad finem. c. 83. §. inter peccata. Enriq; lib. 12. de matrim. c. 2. n. 8. Phillicus de officio sacerdotis. tomo. 1. p. 2. lib. 3. c. 19. ad fin. Emmanuel Sa summa verb. matrimonium. c. de impedimentis dirimentibus. vbi de impedimento voti. vers. contrahet post votum. Vega. 2. tomo summa. c. 129. casu. 1. 8. pun. 2. & dicit esse probabilissimam Petrus de Ledesma de matrim. q. 55. ar. 6. dubio. 4. §. & probatur hæc conclusio. Et ex Iuris peritis. Prepositus. c. rursus. nu. 6. initio. qui clericis. vel vou. Ang. matrimonium. 3. impedimento. §. num. 2. Perez lib. 5. ord. tit. 1. 1. §. dubitatur vltèrius quis votum castitatis.

4 Hinc deducitur. idem dicendum esse. si quis post matrimonium ratum. castitatem voueat. Non enim tenetur religionem ingredi. quòd votum impleat. sed abstinere à petitione. Quare non peccabit consummans matrimonium reddendo debitum. Probatur omnibus rationibus. n. præcedèti allatis: & maximè. ex extrauag. antiquæ. de voto. ibi. n. 1. ratione adducta. Quia ordo sacer post matrimonium ratum assumptus est. & ita votum castitatis in eo emissum. & tamen deciditur ibi sic iniuriam ordine sacro non teneri ad religionem. vt votum obseruet. Sic tenet. Enriq; lib. 12. de matrim. c. 2. n. 8. & cõmuniter Neoterici. & ita tenendum est. Quamuis contrarium supponat. D. Tho. 2. 2. q. 89. ar. 8. argumentum. 3. & docent Palud. 4. d. 3. q. 2. ar. 1. n. 9. vbi Supplementum Gabrielis. q. vnica. 2. cõcl. 2. D. Anton. 3. par. tit. 1. c. 22. §. 2. Sylu. votum. §. q. 2. Tabiena matrimonium. 2. §. 3. nisi (inquunt Palud. & D. Anto. i) velit alter coniux cedere iure suo abstinere à debito petendo. Imò credo non teneri. nisi expressè voluisset se dum castitatem sic vouit. ad religionem obligare: Quamuis nosser non posse castitatem. quam promittit. obseruare. nisi in-

grediendo religionem: & quamuis in ea esset opinione. vt exstimaret manere se ad religionem obligatum: adhuc enim nõ tenetur. si tunc solum vouit castitatem. nec habuit aliam intentionem. Quia adhuc nõ est medium proportionatum. sed longè difficilius. & altioris ordinis: & nemo tenetur rem furto ablatam alteri restituere patiendo iacturam in re altioris ordinis. & si tempore furti crederet se aliter non fore restituendo. & eam iacturam teneri pati. Sed dices disparem esse rationem. quia obligatio restituendi in furto non proficiscitur ex propria voluntate. sed ex natura rei: & idèd conscientia propria non conducit ad eam obligationem inducendam: secus de obligatione voti. cum enim nascatur ex propria voluntate. in tantum obligat. in quantum vouens se obligare intendit. At vouens tunc castitatem. intelligens simul se ad religionem obligari. iam expressè vtrumq; amat vt sui voti obiectum: manebit ergo ad vtrũq; obligatus. sicut qui exstimaret esse votum. dicere sic. faciam hoc: teneretur vtiq; ex vi voti. Quia iam ea verba proferens. obligationem votiam pleatur. ad quam forma verborum nõ est necessaria: potest quippe sola mente fieri. Fateor me argumentò conuinci. Et idèd sic distinguendum est. si tempore quo castitatem illam vouit. adu meminit se ad religionem obligari: tenebitur vtiq;. Quia reuera id est vouere vtrumq;. Si verò non meminit. quamuis eam opinionem. seu conscientiam habitualement haberet. non tenebitur ad religionem. Quia votum ad id non obligat suapte natura. nec vouentis intentio fuit ad religionem se obligare. sed illud simpliciter absq; alia intentione emisit. Quid autè dicendũ sit de eo. qui post votum castitatis ad nuptias transijt. animo non consummandi. sed ingrediendi religionem. Dixi lib. 1. disp. 43. n. 9.

5 Rogabis. quid si voto castitatis astrictus reddat debitum priori bimestri ante matrimonij consummationem: vel existente iusta diuortij causa ob alterius adulterium. an peccet? Dixi hoc lib. 10. disp. 6. num. 14. & sequenti.

6 Secundò deducitur. eum qui voto assumendi ordines sacros astrictus. vxorem duxit. non teneri religionem ingredi. vt votum obseruet. Constat ex eisdem rationibus. quibus id probauit de voto castitatis. nu. 3. & id tenet Manuel Sa ibi citatus: & tenebunt consequenter alij ibi citati.

Quia

Quia eadem est ratio: imò magis ad id videtur obligare votum castitatis. Quamuis Doctores prioris sententiæ allegati. nu. 2. dicant oppositum, & ita Manuel Rodriguez. 1. tomo summa. 2. editio. c. 2. 42. n. 3. Petrus de Ledefma de matrimonio. q. 53. ar. 1. dubio. 2. principali. §. 2. sequitur ex dicta conclusione, aut hores illius sententiæ, docent similiter hunc peccare prima vice consummando, & teneri ingredi religionem. Idemq; dico, quamuis post matrimonium ratum hoc votum emiserit: adhuc enim non peccat consummando, quia non tenetur ingredi religionem, vt dixi, nu. 4. de voto castitatis. Et addo, quòuis ille peccet consummando ad sui petitionem. Quia tenetur non petere, & similiter reddendo priori bimestri ante matrimonij consummationem, vt dixi disp. 6. n. 14. & sequenti, non quia admittit sibi potestatem implendi votum per ingressum religionis: ad eum enim non tenetur: sed quia in tantum excusatur reddendo, in quantum ad id tenetur lege matrimonij: & priori illo bimestri non tenetur. At astrictus voto a sumendo ordinem sacrum non peccat etiam consummando ad sui petitionem, & priori illo bimestri. Quia id votum non obligat ad castitatem, & sic ubi seruari iam nequit, vt contingit post matrimonium ratum, ad nil obligat durante eo impedimento, vt dixi disp. præcedenti. nu. 15. vtrum verò existente iusta diuortij causa ob alterius adulterium, teneatur coniux innocens ad ordines promoueri, quos vouerat: atq; ita peccet, siue petendo, siue reddendo: quia censetur remittere iniuriam, & iam non poterit votum implere: dixi disp. præcedenti. n. 17. teneri implere votum, & subinde nec petere, nec reddere. Ne impediantur iniuria remissa, quo minus votum impleat.

7 Similiter iudicandum est de eo qui post votum abstinendi a nuptijs, ad illas transierit, non enim tenetur religionem eligere matrimonio nondum consummato, quo votum impleat, ac proinde nullius culpe reus erit matrimonium consummans. Si quidem multo minus voto castitatis obligat. Atq; ita tenentur dicere omnes Do-

ctores citati. n. 3. id docentes in voto castitatis. Et in terminis docet Ludouicus Lopez. 1. par. instruct. c. 83. §. inter peccata. Quamuis contrarium dicent allegati, nu. 2. sicut in voto castitatis asserunt. Quia hoc votum perinde ac illud, non potest tunc impleri, nisi religionem ingrediendo. Et idem dicendum est, si hoc votum emittatur post matrimonium ratum. Sicut dixi, num. 4. de voto castitatis tunc emisso. Nec peccat prima vice consummans ad sui petitionem: nec intra prius bimestre à matrimonio inito: nec si ad sit iusta diuortij causa ob adulterium alterius. Quia hoc votum non interdicat debiti petitionem, vt dixi disp. præcedenti, num. 22. Nec impleri iam illo modo potest, dum alter coniux superstes est: nisi ingrediendo religionem, ante consummationem, vel factò diuortio: ad quem ingressum non tenetur.

Quid autem sentendum sit de voto castitatis post sponsalia emisso? Dixi lib. 1. tota disp. 46.

Ad argumenta nu. 2. proposita respondetur. Ad primum constat ex dictis, num. 3. non enim potest moraliter implere, & eo modo quo se obligauit. Ad secundum dic quantum ad aliquid esse strictius, nempe, quoad priuandum debiti petitione: at esse minus strictum quoad obligandum ad religionis ingressum. Ad tertium dic non posse occurrere euentum, in quo ingressus religionis sit medium per se, & necessario ordinatum ad seruandam castitatem promissam, cum possit vouens manens in seculo alijs medijs vti. Quod si adhuc præ fragilitate tentationibus succumbat, ad est medium petendæ dispensationis. Ad confirm. est admittenda sequela in casu rato. Quia bona fides in contractu, à culpa liberat: & obligatio iustitiæ excusat, quando reddit. Ad quartum constat ex dictis. n. 4. maior enim propositio vera est, de medijs per se ordinatis, atq; eiuſdem ordinis, nec notabiliter repromissa difficilius. Quia non est religio ad seruandam castitatem, vt satis probauit, numer. 3.

(3.)

DISPUT. TRIGESIMA QUINTA.

Vtrum votum simplex religionis, castitatis, suscipiendi sacros ordines, non ineundi matrimonij, emissum à coniuge sine alterius licentia, post matrimonium ratum, aut consummatum, validum, & licitum sit, & quatenus actui coniugali licite exercendo obster-

SUMMARIUM.

Quotuplex est questio disputanda. n. 1. Proponuntur argumenta probantia votum rei partim indifferens, male, aut impossibilis: partim autem rei possibilis, & bona, ad nihilum obligare. n. 2.

Non obligat hoc votum, quando vtraque pars promittitur per modum vnus, secus quando per modum plurium. Et quando vile non vitatur per inutile. n. 3.

Quando res est indiuidua censetur per modum vnus promissa. Atq; ita obligat votum, aut ad totum, aut ad nullam partem, secus quando est diuidua. n. 4.

Quando speruenit impotenti a integre implendi votum, vt ieiunij quadragesime totius, aut totius vite, quando obliget ad partem? nu. 5.

Enodatur. c. quemadmodum. §. finali. de iure iur. & qualiter non obligat seruare integre iuramentum, teneatur ad partem? nu. 6.

Quando res est diuidua, & pars bona, & possibilis apponitur vt circumstantia alterius male, impossibilis, aut indifferens, vel d. contra. Quid sentendum? & quid de vouente se iturum iterosolymam genibus flexis, nudum, aut serpente in ore portando? numero. 7.

Quid, ubi est dubium, an materia sit promissa per modum vnus? nu. 8.

Soluuntur argumenta, num. 9. Post illum inuenies alia summaria.

Disputatio hæc si exaet tractanda sit, est difficilis. Quia pauca de illa, & confuse reperio scripta. Et ad discernendum de valore voti castitatis post matrimonium emissum, necessarium est præmittere quando votum rei partim licite, & partim illicitè obliget, & ideo vt clarius procedam, quadruplicè in hac disputatione agitabo questionem. Prima est, de valore voti, cuius pars est mala, impossibilis, aut indifferens. Secunda de valore voti religionis, suscipiendi ordines sacros, & non ineundi ma-

trimonium, post ipsum emissum. Tertia de valore voti castitatis, aut non petendi debitum. Quarta an esto id votum sit validum, licite emittatur.

Questio prima, An votum cuius pars est indifferens, mala, aut impossibilis, altera autem pars, bona, & possibilis, obliget ad partem hanc, vel potius ad neutram? Et videtur ad neutram obligare. Quia cum bonum ex integra sit causa, malum autem ex singulari defectu, teste. D. Dionysio. 4. e. de diuinis nominibus. Existente parte aliqua materiae voti inepta, propter eius indifferenciam, malitiam, impossibilitatem, ve, tota materia inepta erit, ac proinde votum irritum. Et confirmatur, quia commune Doctorem placitum habet votum nunquam peccandi, tanquam rei impossibilis ad nil obligare. Cum tamen pars eius, vt aliqua peccata vitare, sit possibilis.

His tamen non obstantibus, sic distinguendum puto. Si vouens per modum vnus promittat illud totum, vultur enim non aliter se obligare ad partem bonam, & possibilem, nisi dependenter à rei malità, indifferenciam, aut impossibilitatem obligatione, votum est profusus irritum. Quia nequit obligatio voti excedere intentionem vouentis, que cum fuerit ita se ad vtramque partem obligandi, vt obligatio vnus dependet ab obligatione alterius, non potest id votum aliter obligare, ac autem obligat, esset iniquum, aut impossibile, aut non gratum Deo, cum sit partim rei male, impossibilis, aut indifferens. Ergo erit irritum. Et confirmatur, quia tunc materia illa totalis voti, dicitur absolute mala, & inepta materia. Vt clare probat argumentum. n. 2. propositum. Si verò non promittat per modum vnus, quia, nimirum, obligationem partis bonæ, & possibilis vult independentem ab alia promittente: obligabit votum quoad solam partem bonam, & possibilem, reiecta alia tanquam inepta voti materia. Quonia tunc est virtute duplex votum, & ita vnum ex nequitia alte-